

BARNDOMSMINNEN FRÅN ÖSTERSUND

Nedtecknat av Märith Welin

Följande artikel har Märith hållit som föredrag för Föreningen Gamla

I början av 1920-talet hade Östersund 15000 invånare och man kände de flesta. Staden nådde fram till Grängsgatan. Gatorna var smala med långa trähus, höga trösklar, nyckel på spik bredvid dörren, dass på gården och storråttor kring soplådorna. Det fanns inte många bilar. Pappa hade en T-ford, som gick med en hastighet av 40 km i timmen. Om man skulle till Sundsvall, måste man i regel övernatta. Vägarna var dåliga och krokiga. Ofta blev det slut på bensinen eller behövdes vatten i motorn.

Men det var gott om hästar. Man hörde, när den första snön kom och dom satte bjällerkrans på hästarna och bjällrorna hördes i hel stan. Stora torget var stan's centrum med sina bankpalats och vackra hus med trappgavlar. Därifrån utgick också stadens enda buss. I stadens utkanter bodde ofta de mindre bemedlade. I "kvastriket" levde man ofta på att sälja kvastar och tiggde samtidigt kläder åt sina barn.

En del invånare var asociala och satt ibland "inne". Helt naturligt när man hade 12 barn att försörja och saknade mat för dagen. På den tiden fanns inte mycket värdefullt att "ta". Men en dag försvann en kruka lingonsylt hos min faster. Stor uppståndelse. Polisen spårade den till Furulund, men där tog spåren slut. Säkert behövde den fattiga familjen sylten bättre.

Allra finast var det att bo vid Strandgatan. Då hade man nära till tågen och båtarna. Ett tag trafikerades Storsjön av ett 30-tal ångbåtar - på 1800-talet t o m av hjulångare. I min barndom gick alltid en av båtarna "Frösön runt". Det var alltid spännande att se, när bron öppnade sig.

Vid Strandgatan bodde officerarna, överläkarna och alla som hade det bra ställt. Vi andra fick nöja os med att finklädas på söndagarna ta en promenad längs den långa poppelallén, som kallades Esplanaden. Där träffade man ofta bekanta och i måndagstidningen stod det vilka celebriteter, som setts på stan.

Öder om staden var det bara ängar och lador och en liten stuga, där "gubben i skåpet" bodde och där vi barn spelade hartsfiol. På ängen fanns också tidigare ett zigenarläger. Men plötsligt skulle hela området bebyggas, och en ringväg dras runt hela stan. Men det var bara en

dröm.! Zigenarlägret flyttades och inom ett år bebyggdes hela kvarteret Siken i korsningen av Ringvägen och Brunflovägen. Det var tvåfamiljsvillor (fast de kallades inte villor utan stugor), med förstukvist och tegeltak. Det var stora tomter med gräsmattor, trädgårdsland och äppelträd, där barnen pallade äpplen samt syrenhäckar i stället för staket. Vi var alla som en stor familj. I en av stugorna föddes jag 15 december 1922 till pianoackompanjemang av grannens dotter. Vi bodde alltså utanför staden.

Men framför vårt hus hade vi Brunflovägen, som var en viktig led in till staden. Från mitt fönster var det mycket att se. Själva gatan var som en landsväg med träplank på sidorna i stället för trottoarer. På sommaren drog stora åkarkampar fram över Brunflovägen och sprutade vatten över allt dammet. ”Kom stinta”, ropade jungfrun, som var från Ångermanland: ”nu kommer regementet” det var A 4, som drog till Grytan med sina kanoner och officerarna sittande på sina hästar. Dom var så granna i sina blå uniformer med förgyllda knappar. Varje dag gick polisen Åkesson med sin långa sabel och patrullerade på gatan. ”Om du inte är snäll, kommer polisen och tar dej”, sa mamma och jag var livrädd. Rädd var jag också, när polisen en dag kom med en stor hund och bad att få tala med mina föräldrar. ”Ni har inte betalt skatt för den här hunden”, sa polisen allvarligt. ”Det skulle aldrig falla mig in”, sa mamma. ”Ja, men”, sa polisen ”jag råder er i alla fall att göra det snarast- det är ju eran hund”. ”Nej,” sa mamma, ”jag har aldrig sett den för”. Polisen dröp snopen iväg. Dom hade inte så mycket att göra på den tiden.

Men vi hade bra kommunikationer in till staden. En vacker blå buss med träsäten gick regelbundet till Jägarhyddan på Frösön. Man behövde bara gå ner till vägen och räcka upp handen för att stanna bussen. I övrigt fanns allting i närheten - affären, där man köpte en strutkarameller för en femöring eller kola med bilder av filmstjärnor, sybehörsaffären och mjölkbutiken, som hade öppet på söndagarna tills gudstjänsten började. Icke att förglömma Konsum, där vi var strängt förbjudna att handla för pappa, som själv var affärsman och egen företagare, men dit han smög sig själv ibland för att deras goda franska!

En lång allé ledde upp till, gamla tingshuset – en vacker herrgårdsliknande byggnad med fontän, som nu tjänstgjorde som skola och där lärarinnan, Selma Rydqvist förde befälet. Ibland hade vi gymnastik fullt påklädda – mellan bänkraderna. ”Armar uppåt sträck,

nedåt sträck, höfter fäst, givakt." I tvåan hade vi "redskapsgymnastik, " Då fick vi vända på bänkarna i omklädningsrummet och gå balansgång! Litet närmare låg café Oden, där pappa köpte "Abdullah". Strax ovanför i en liten källare, låg Lübecks bageri, där kakorna aldrig kostade mer än tre öre och wienerbröden fem.

I Odenslund bodde "järnvägarna" i hus med mycket snickarglädje, stora tomter och trädgårdsland, där vi köpte de härligaste jordgubbar för 50 öre litern. Där bodde barnen Bolin och Andersson mitt över gatan. Vi bytte biofoton och spelade teater för våra anhöriga. Vi hade alltid lekkamrater och det var trots brist på pengar och moderna bekvämligheter en Lycklig tid